

Meirnýtsla-anarki-bananrepublikk

Í sambandi við meirnýtsluna hjá SSL í fjør, eru fjølmiðlar, politikkarar og onkur advokatur farin fullkomiliga í sjálvsving og alt verður blandað saman til ein stóran skilaleysan peruvelling.



Jógvan Páll Lassen

At brot verður framt á stýr-isskipanarlógina § 43, stk. 2, er einki óvanligt, og í yvirlitinum frá landsstýrismálanevndini 20. januar 2010, har Jóannes Eidesgaard varð kærður inn fyri landsstýrismálanevndina, er í fylgiskrivi upplýst, at uml. 600 ferðir - í tíðarskeiðnum 2003-2008 - varð brot framt á stýrisskipanarlógina og sæst eisini m.a., at SSL fyri árinum 2005, 2006, 2007 og 2008, hevði eina meirnýtslu – og harvið framdi landsstýrismaðurin brot á stýrisskipan-

arlógina – uppá ávikavist kr. 14,7 mió., kr. 10,6 mió., kr. 0,1 mió. og kr. 6,9 mió.

Hetta visir greitt, at brot á stýrisskipanarlógina og nú játtanarlógina, er eitt vanligt fyribrygdi og er sostatt ikki nakað, sum núverandi lögmaður hevur funnið uppá ella bjóðað inn til.

Hyggja vit eftir tølunum annars fyri landskassarokn-skapirnar, so sæst:

at Karsten Hansen sum heilsumálaráðharri í 2013 hevði eina samlaða meirnýtslu á sínum øki, spjadda yvir 15 konti uppá gott kr. 7 mió., harav tann størsta einstaka var kr. 4,1 mió.

at Aksel V. Johannesen sum heilsumálaráðharri í 2009 soleiðis breyt stýrisskipanarlógina 9 ferðir við tilsamans einari meirnýtslu við tilsamans kr. 9 mió.

at Høgni Hoydal í tíðarskeiðnum 1998-2002 framdi fleiri brot á stýrisskipanar-

lógina, hóast tøluni vóru væl minni enn omanfyri.

at Páll á Reynatúgvu, tá hann hevði ábyrgd av Almannaráðnum í 2002, framdi 6 brot á stýrisskipanarlógina við einari meirnýtslu uppá kr. 1,7 mió.

og meðan Bjørn á Heygum sat sum løgtingslimur í 1997, var fyri almannamál ein meirnýtsla uppá kr. 32 mió.

Alt hetta er farið fram, uttan at nakað er hent.

Hetta visir eisini, at eingin automatikkur er ímillum tað, at bróta stýrisskipanarlógina, og brot á lóg um ábyrgd landsstýrismanna. At øll hesi brot eru framd og einki er hent, má eg sum borgari tí skilja soleiðis, at løgingið ikki hevur mett, at brot er framt á lóg um ábyrgd landsstýrisins.

Ábyrgdarlógin § 4 nevnr “medvirgni” sum í revsilógini § 23 definerað sum “alle der ved tilskyndelse, råd eller

dåd har medvirket til handlingen”.

Málið, sum í løtuni er til umrøðu í Føroyum – meirnýtsla á SSL – er tí ikki ein spurningur, hvørt landsstýrismaðurin hevur brotið stýrisskipanarlógina ella ikki – tað hevur hann eins og allir teir omanfyri - men um hann hevur brotið lóg um ábyrgd landsstýrismanna.

Viðgerðin hjá nevndini eftir hetta snýr seg tí um:

- Hvørt brotið á stýrisskipanarlógina, eisini er brot á § 5 og § 4 í løgtingslóg um ábyrgd landsstýrismanna.
- At tað er landsstýrismaðurin og bert landsstýrismaðurin, sum kann áleggjast ábyrgd eftir løgtingslóg um ábyrgd landsstýrisins.
- At landsstýrismálanevndin í síni kanning – hóast tað er átaluver, at landsstýrismaðurin

ikki bað um eykajáttan og syrgdi fyri at fáa viðurskiptini í rættlag í figgarárinum 2013 – kemur til, at tað ikki ber til at staðfesta, at landsstýrismaðurin hevur brotið løgtingslógina um ábyrgd landsstýrismanna.

Landsstýrismálanevndin metir sostatt, at landsstýrismaðurin ikki í medvirgni hevur framt brot á lógina.

At talan er um ein minniluta í tí einu avgerðini, broytir ikki hesa støðu, tí talan var eisini um ein meiriluta og minniluta, tá ið kanningin um Kára P. Højgaard og Kaj Leo Holm Johannesen varð sett í gongd, tá Skálafjarðartunnilin skuldi kannast.

Fyri at bróta lógina um ábyrgd landsstýrismanna, skulu tey vanligu revsi-rættarligu hugtøkini vera uppfyllt, men má eg her staðfesta, at nógv samskipti

hevur verið millum stovnin og landsstýrismannin, at stjórin misti starvið, at uttanhýsis kanning varð sett í verk fyri at finna útav hvørji røttu tøluni vóru, og kom tá fram, at rættiligt óskil hevði verið á stovninum.

Longu av hesum grundum eru tey subjektivu revsi-rættarligu kriteriini fyri at brot skal vera framt á lóg um ábyrgd landsstýrismanna, ikki uppfyllt, og er tí avgerðin hjá meirilutanum í nevndini røtt.

Omanfyri nevndu staðfestingar um hvussu ofta stýrisskipanarlógin hevur verið brotin gjøgnum seinru árinum staðfestir, at yvirskriftir sum:

“Løgmaður bjóðar okkum at bróta lógina”

“Anerki á hægsta stigi: Innbjóðing til lógarbrot” einki hava við veruleikan at gera.

Tórshavn 3. november 2014

Mennandi skúlatilboð grundleggjandi mannarættindi



Tóra við Keldu forkvinna í MBF - Meginfelag teirra brekaðu í Føroyum

Kjakið og ynskið um inklusjón seinastu tíðina eiga at síggjast aftur í, at vit alsamt nærkast samfelagnum, har øll hava sama rætt og møguleika, og har føroyingar síggja tilfeingi í hvør øðrum - uttan undantak. Lætt er at seta orð á inniliga ynski um inklusjón, meira avbjóðandi er at síggja ynskið aftur í gerð.

Øll hava rætt til útbúgving

Í grein 24 í ST sáttmálanum um rættindi teirra, ið bera brek, viðurkenna limalondini rættin til útbúgving í eini inkluderandi útbúgvingarskipan á øllum stigum og

læring fyri lívið.

Hesi rættindi síggjast aftur fólkkaskúlalógini og í ávisan mun eisini í gerandisdegnum í fólkskúlunum, har skúlin skal taka atlit at einstaka næminginum. Í fólkkaskúlalógini § 4, stk. 5, er ásett, at sernámsfrøðilig ráðgeving verður veitt skúlum, foreldrum og øðrum, ið varða av næmingum í fólkkaskúlanum. Næmingar, ið hava tørv á serligum tiltøkum, ella sum ikki fáa nøktandi úrslit í vanligu undirvísingartilboði skúlans, fáa serundirvísing og/ella sernáms-frøðiligan stuðul.

Í juni 2014 fekk MMR handað tilmælið frá arbeiðsbólki um sernámsfrøðiliga økið innan fólkkaskúlaøkið. Í tilmælinum verður m.a. staðfest, at lutfalsliga nógvir næmingar ganga í tí vanligu skúlaskipanini, og at bert 0,72% av næmingunum ganga í ser-skúla. Hetta setur sjálvsagt ótrúliga stór krøv til sernámsfrøðiliga økið í fólkskúlanum.

Tá ið vit út frá hesum tosa um inklusjón, so eru næmingarnir í fólkkaskúl-

anum longu í stóran mun á sama stað, men at vera saman er ikki inklusjón í sjálvum sær. Heldur er stóra avbjóðingin at tryggja mennandi og tillagaða undirvísing í teimum undirvísingartilboðum, sum eru.

Hóast ætlað er, at Sernám, førleikastovurnar, serflokkar, serstovur og Skúlin á Trøðni skulu røkka hesum máli, so er tørvur á, eins og tilmælið til MMR visir, at sernámsfrøðiliga økið verður skipað neyvari.

Lærarar grundin undir góðari frálæru

Í endaligu niðurstøðunum til Føroya landsstýri frá ST nevndini í september verður víst á tørvandi greiðu á, í hvønn mun næmingar, ið bera brek, kunnu fáa nøktandi stuðul og tilvenjing fyri at lætta um útbúgving teirra, og mismunin í úrsliti hjá næmingum, ið bera brek, og teimum, ið ikki bera brek.

ST nevndin mælir til, at Føroya landsstýri bætir um lóggávuna fyri at tryggja, at øll børn, ið bera brek, í fólkskúlanum, verða inkluderað somuleiðis, at nøktandi stuðul og tilvenjingar, serliga

íggjøgnum hóskaði (eftir) útbúgving fyri lærarar og onnur, ið starvast í skúlanum, tryggja mennandi undirvísing fyri næmingar, ið bera brek.

Ein skipan er altíð treytað av teimum, sum starvast har. Fyrr nevnda tilmælið til MMR visir eisini á, at tað hevur stóran týðning at vera tilvitaður um, at krumtappurin í eini vælvirkandi sernámsfrøðiligari skipan eru fakkfólkini og tað menniskjaliga tilfeingið.

ST sáttmálin sigur nevniliga, at fyri at tryggja nøktandi skúlatilboð í verki, skulu limalondini taka hóskaði stig til at seta lærarar í starv og at útbúgva serfrøðingar og starvsfólk, sum arbeiða á øllum skúlastigum. Slík útbúgving skal eisini gera starvsfólkini tilvitandi um brek og læra tey at brúka hóskaði hjálpartól og alternativan arbeiðshátt, miðlar og snið í samskipti, frálæringarhátti og tilfari sum stuðul til fólk, ið bera brek.

Fólk, ið bera brek, á miðnámi

Grund fyri víðari útbúgving

er ein mennandi fólkkaskúli, og kærkomin er løgtingslóg frá mai í 2012 um gymnasialar miðnámsútbúgvingar, sum í § 2, stk. 3 sigur: At leiðari útbúgvingarstovnsins kann við góðkenning landsstýrismansins stovna og bjóða út aðrar breytir og serliga skipað skúlatilboð til næmingar við serligum tørv.

Við hesi broyting, kunnu næmingar, við serligum tørv, nú fáa møguleika at fáa miðnámsskúlaprógv. Hetta eru nýggir møguleikar í Føroyum. Í londunum uttan um okkum er hetta sett í verk, og fáa ung eitt miðnámsskúlatilboð, sum er lagað til einstaklingin. Endaliga prógvið er eisini tillagað, so at tað eisini visir førleikar og evni, sum geva møguleika at fara víðari í arbeiðið ella í viðkomandi útbúgving.

ST sáttmálin sigur, at limalondini skulu tryggja, at fólk, ið bera brek, fáa høvi til at stunda hægri lestur, vinnuútbúgving, vaksnamannaútbúgving og læring fyri lívið uttan mismun og á jøvnum fæti við onnur. Til at røkka hesum endamáli skulu limalondini tryggja, at rímiligar umstøð-

ur verða veittar fólki, ið bera brek.

Á fundi, sum Ráðið fyri brekað skipaði fyri, kom fram, at tørvur veruliga er á slíkum tilboði í Føroyum. Teknisku skúlarnir hava royndir við næmingunum, sum tørva stuðul og nevast kann eisini t.d. autistaflokkurin í Hoydølum. Hetta er rætta leiðin at ganga, tí ódámlegt er, at allir føroyskir ungdomar ikki hava møguleika fyri mennandi skúlatilboði eftir 10. flokk.

Grundleggjandi mannarættindi

Lætt er at seta orð á inniliga ynskið um inklusjón, meira avbjóðandi er at síggja ynskið aftur í gerð. Avbjóðingin er stór, men vit eru á veg, og hóast vegurin stundum tykist langur, so er einasti møguleiki at halda fram, áhaldandi at finna loysnir og gera tað, sum skal til fyri at fáa útbúgving fyri børn og ung, ið bera brek, at virka. Tí mennandi skúlatilboð til øll er grundleggjandi mannarættindi.